

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
ізолятора тимчасового тримання № 4
Головного управління Національної поліції
у Закарпатській області
02.12.2025**

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 02.12.2025 групою НПМ здійснено відвідування ізолятора тимчасового тримання № 4 Головного управління Національної поліції у Закарпатській області (далі – ІТТ, ізолятор, ізолятор тимчасового тримання).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Григоров Михайло Сергійович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Сідак Павло Петрович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

ІТТ є структурним підрозділом поліції призначений для тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень; осіб, взятих під варту; осіб, підданих адміністративному арешту та засуджених до позбавлення волі.

Ізолятор тимчасового тримання знаходиться за адресою: вул. 900-річчя Хуста, 29, м. Хуст, Закарпатська обл.

Начальник ізолятора – Свищо Богдан Миколайович.

Планове наповнення ІТТ– 16 осіб, кількість камер – 6.

З 01.01.2025 по 30.11.2025 в ізоляторі утримувалася 221 особа

У день відвідування в ізоляторі перебувало 5 утримуваних осіб, з якими проведено конфіденційне спілкування, яке здійснювалося за відсутності третіх осіб та за умов, що виключає можливість прослуховування чи підслуховування.

Представникам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодне потрапляння до всіх приміщень ізолятора.

Камерні приміщення обладнані: індивідуальними спальними місцями, відгородженим санвузлом з дверцятами, умивальниками з проточною водою, столами та стільцями.

Серед позитивних напрямів удосконалення діяльності ІТТ слід відзначити функціонування інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» – інструмента, призначеного для забезпечення належного процесу перебування осіб у місцях несвободи та дотримання їхніх прав. Робота з утримуваними особами здійснюється на належному рівні, з дотриманням вимог чинного законодавства та міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Крім того, у штаті ізолятору наявний інспектор із дотримання прав людини, який забезпечує: фіксування всіх дій із затриманими особами, повідомлення

місцевого центру з надання безоплатної правничої допомоги та виступає гарантією проти жорстокого поводження.

Слід зазначити, що у разі виявлення зазначеним інспектором ІТТ, а також у разі надходження скарг затриманих осіб щодо можливих неправомірних дій працівників поліції, зокрема фактів застосування фізичного насильства (побиття) під час затримання тощо, відповідна інформація скеровується до територіального управління Державного бюро розслідувань для проведення ретельної та об'єктивної перевірки з метою надання правової оцінки діям працівників поліції.

Така процедура спрямована на забезпечення об'єктивності та неупередженості у розслідуванні випадків можливого порушення прав громадян з боку працівників правоохоронних органів.

Під час візиту Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет) до України 8 – 21 грудня 2017 року, у доповіді [CPT/Inf (2018) 41], делегація зазначала як позитивний момент наявність у штаті підрозділів поліції спеціально підготовленого «інспектора з дотримання прав людини».

Відповідно до вимог абзацу другого частини першої статті 6, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних», в ізоляторі тимчасового тримання наявні попереджувальні знаки щодо здійснення відеоспостереження при вході до відповідних зон, включаючи кімнату для затриманих осіб, кімнату для проведення слідчих (процесуальних) дій.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування ізолятору тимчасового тримання здійснено 01.05.2025. За результатами відвідування виявлені наступні порушення прав:

на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, видів поводження або покарання;

на охорону здоров'я та медичну допомогу;

на достатній життєвий рівень;

на контакти із зовнішнім світом та отримання інформації.

Слід зазначити, що попередньо виявлені порушення та надані рекомендації виконані частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування камерних приміщень представниками групи НПМ встановлено надмірну загрозованість вікон, що обмежує доступ до природного освітлення та негативно впливає на умови тримання осіб.

2. У ізоляторі тимчасового тримання порушуються вимоги пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями (Правила Нельсона Мандели) та пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація №

R(2006) 2 Комітету Міністрів держав – членів Ради Європи), оскільки конструкція вікон камер не дозволяє утримуваним особам самотійно відкривати квартирки для провітрювання.

У своїй Одинадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf (2001) 16] Європейський комітет наголошує, що заходи безпеки щодо окремих категорій утримуваних осіб є допустимими, проте вони не повинні позбавляти таких осіб доступу до свіжого повітря та природного освітлення.

Світло і повітря є базовими фізіологічними потребами людини, а отже – невід’ємними правами кожного, хто тримається під вартою. Відсутність доступу до сонячного світла та свіжого повітря створює умови, сприятливі для розвитку і поширення інфекційних захворювань, зокрема туберкульозу.

3. У камерних приміщеннях ізолятора тимчасового тримання відсутні кнопки виклику чергового персоналу, хоча пунктом 9.5.1 ГБН В.2.2-00032684-001:2023 «Об’єкти для утримання (розміщення, поміщення) осіб», затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.12.2023 № 1091 (далі – ГБН) передбачено, що такі об’єкти мають бути обладнані тривожними кнопками для виклику працівників ІТТ.

Європейський комітет у Дванадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf (2002) 15] зазначив, що відсутність системи виклику персоналу підвищує ризик несвоєчасного реагування на можливі інциденти (насильство між утримуваними, спроби самогубства, пожежі тощо).

4. Особи, притягнуті до адміністративної відповідальності у вигляді адміністративного арешту, утримуються в ІТТ. Проте Європейський комітет у своїй останній доповіді [CPT/Inf (2024) 20] після відвідування ізоляторів тимчасового тримання в Україні наголосив, що умови тримання осіб, щодо яких застосовано адміністративний арешт, залишаються далекими від прийнятних, головним чином через обмеженість видів діяльності (окрім щоденних прогулянок на свіжому повітрі, доступу до літератури, а іноді – до радіо чи телебачення).

У зазначеній доповіді Європейський Комітет рекомендував українській владі розглянути можливість створення спеціалізованих установ для тримання осіб, які відбувають адміністративний арешт, особливо для тих, хто перебуває під вартою понад 72 години. Також Європейський Комітет закликав розширити перелік і частоту занять, доступних для осіб, затриманих за адміністративні правопорушення, на період їх перебування в ІТТ.

5. У ході відвідування ізолятору групою НПМ встановлено, що не в усіх посадових інструкціях працівників ІТТ передбачені положення про заборону катувань відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (далі – Конвенція).

Порушення права на підтримання контактів із зовнішнім світом (пункт 39 Мінімальних стандартних правил поводження з в’язнями).

6. У порушення вимог пункту 9.5.7 ГБН, камерні приміщення ІТТ не радіофіковані та не обладнані регуляторами гучності динаміків.

Відповідно до правила 24.10 Європейських пенітенціарних правил ув'язнені мусять мати можливість регулярно одержувати інформацію про суспільні події по радіо або телебаченню.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

7. Пунктом 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я.

У порушення вимог частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, не всі працівники ІТТ пройшли підготовку щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги та отримали відповідне посвідчення.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

8. У порушення пункту 12 ГБН в ізоляторі тимчасового тримання відсутня захисних споруда цивільного захисту, яка має забезпечувати можливість безпечного перебування утримуваних осіб та працівників поліції під час надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (Конвенція про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України).

9. У порушення вимог пункту 5.2.3 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327, у ізоляторі відсутні піднімальні платформи, вертикальні підйомники або інші пристрої для безперешкодного переміщення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в зоні, де наявні сходи при доступі до приміщень ІТТ.

Інші порушення.

10. У порушення пункту 6.1.3.59 ГБН в ІТТ встановлено відсутність кімнати для конфіденційного побачення із захисником.

Начальник ІТТ зазначив, що у разі необхідності, кімната для проведення процесуальних дій використовується як кімната для конфіденційного побачення із захисником.

11. У порушення вимог пунктом 6.1.1.10 ГБН на території ІТТ облаштовано лише один прогулянковий двірник, тоді як зазначеними нормами передбачено облаштування не менше трьох прогулянкових двориків.

12. Окрім того, прогулянковий дворик ізолятора тимчасового тримання не обладнаний спортивним інвентарем, що позбавляє утримуваних осіб можливості займатися фізичними вправами на свіжому повітрі.

Зазначене суперечить вимогам ГБН, які передбачають облаштування одного із прогулянкових двориків як спортивного майданчика, а також забезпечення доступності для маломобільних груп осіб, у тому числі з інвалідністю.

Крім того, у пункті 27.3 Європейських пенітенціарних правил зазначено, що належним чином організовані заходи щодо підтримки фізичної форми та надання можливостей для заняття фізичними вправами та дозвілля мусять бути невід'ємною складовою частиною внутрішнього режиму.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Національній поліції України:

1. Розглянути питання щодо створення установ, спеціально призначених для тримання осіб, підданих адміністративному арешту (які перебувають під вартою понад 72 години), а також розширення спектра та частоти заходів, доступних для осіб, затриманих за адміністративні правопорушення, під час їх перебування в ізоляторах тимчасового тримання — з метою виконання рекомендацій Європейського комітету (пункт 34 Доповіді для Уряду України за результатами візиту до України з 16 по 23 жовтня 2023 року, CPT/Inf (2024) 20);

2. Забезпечити облаштування ізоляторів тимчасового тримання захисними спорудами цивільного захисту;

3. Розробити та запровадити алгоритм дій персоналу щодо супроводу утриманих осіб до укриття під час оголошення сигналу «Повітряна тривога» з метою забезпечення права на життя осіб, які перебувають у місцях несвободи в умовах дії воєнного стану.

Ізолятору тимчасовому тримання № 4 Головного управління Національної поліції у Закарпатській області:

1. Вжити заходів щодо забезпечення доступу до свіжого повітря у камерних приміщеннях;

2. Вжити заходів щодо облаштування на території ІТТ щонайменше трьох прогулянкових двориків;

3. Забезпечити обладнання прогулянкового дворику спортивним інвентарем;

4. Вжити заходів щодо обладнання всі камерних приміщень ІТТ працюючими кнопками виклику чергового персоналу для реагування на надзвичайні ситуації;

5. Забезпечити доступність приміщень ізолятора тимчасового тримання для потреб маломобільних груп населення;

6. Обладнати окрему кімнату для конфіденційного побачення із захисником;

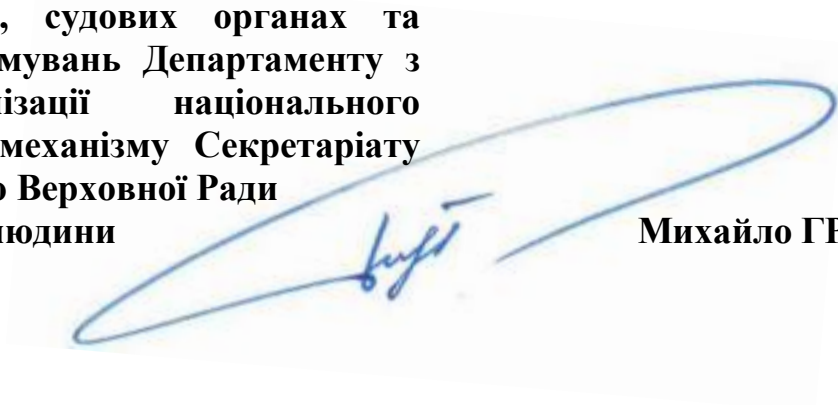
7. Вжити заходів щодо радіофікації камерних приміщень;

8. Внести зміни до посадових інструкцій працівників ІТТ, передбачивши в них чіткі положення щодо заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських

або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання відповідно до статті 10 Конвенції.

Додаток: Фотознімки до звіту на 2 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст відділу
інспектування об'єктів контролю в
правоохоронних, судових органах та
військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Михайло ГРИГОРОВ

Фотознімки до звіту

Фото 1

Фото 2

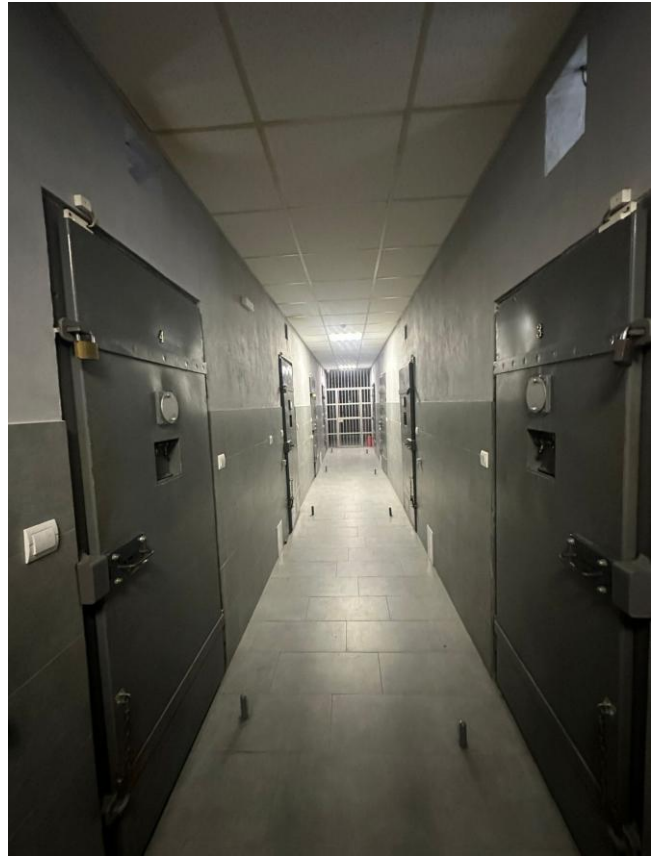

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

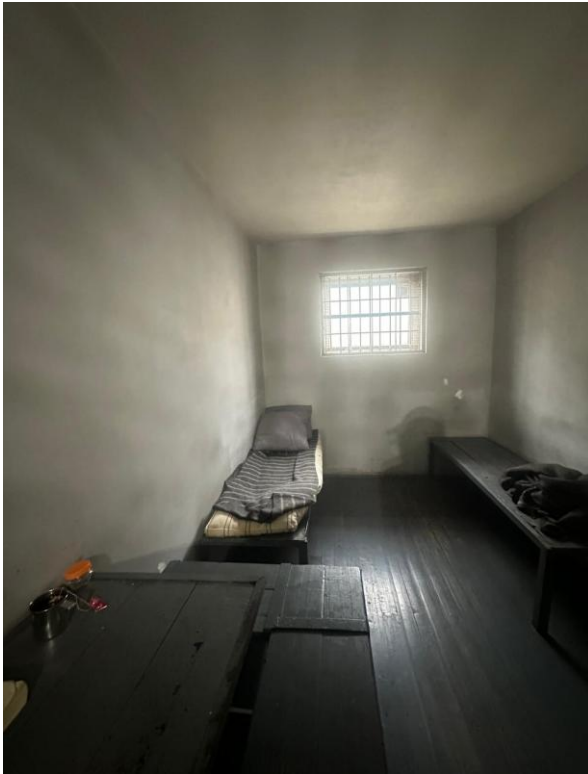

Фото 7

